

วิทยานิพนธ์

เรื่อง

การมีส่วนร่วมของชุมชนในการใช้ที่ดินเพื่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอย่างยั่งยืน
พื้นที่คลองมหาสวัสดิ์ อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม

Community Participation in Land Use for Sustainable Agrotourism at Khlong Mahasawad
in Phutthamonthon District, Nakhon Pathom Province

โดย

นางสาวเจริศ จำปา

เสนอ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
เพื่อความสมบูรณ์แห่งปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (การใช้ที่ดินและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน)

พ.ศ. 2549

ISBN 974-16-2904-4

เจริศา จำปา 2549: การมีส่วนร่วมของชุมชนในการใช้ที่ดินเพื่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตร
อย่างยั่งยืน พื้นที่คลองมหาสวัสดิ์ อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดนครปฐม ปรินญาวิทยาสาตร
มหาบัณฑิต (การใช้ที่ดินและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน) สาขาการใช้ที่ดิน
และการจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน โครงการสหวิทยาการระดับบัณฑิตศึกษา
ประธานกรรมการที่ปรึกษา: ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุรเชษฐ์ เขษมมาส, M.S. 132 หน้า
ISBN 974-16-2904-4

การศึกษาค้นคว้ามีวัตถุประสงค์เพื่อตรวจสอบการมีส่วนร่วมของเกษตรกร และปัจจัยสนับสนุน
การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานและจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรบริเวณคลองมหาสวัสดิ์ จังหวัด
นครปฐม โดยใช้แบบสอบถามสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมใน 3 หมู่บ้าน
จำนวน 178 ครัวเรือน ด้วยวิธีวิเคราะห์เชิงพรรณนาสภาพเศรษฐกิจสังคม และลักษณะการใช้ที่ดิน
และใช้วิธีการทดสอบสมมติฐานโดยค่าไคสแคว์

ผลการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นหัวหน้าครัวเรือน (52.8%) เป็นเพศ
หญิง (58.4%) มีอายุระหว่าง 51-60 ปี (56.8%) ส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรส (87.6%) มีสมาชิก
ในครัวเรือน 4-6 คน (56.2%) มีการประกอบอาชีพเกษตรกรรม ประเภทการทำสวนผลไม้
ปลูกกล้วยไม้ หรือทำนาข้าว (87.7%) กลุ่มตัวอย่างมีรายได้เฉลี่ย 10,000-50,000 บาท (81.5%)
กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีพื้นที่เป็นของตนเอง (59.0%) แต่จะมีเนื้อที่น้อยกว่า 10 ไร่ จากผลการศึกษา
ยังพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนน้อยเข้าร่วมในการทำกิจกรรมของชุมชน และมีกลุ่มตัวอย่างเพียงร้อยละ
17.4 เข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงเกษตร ระดับการมีส่วนร่วมของกลุ่มตัวอย่าง
อยู่ในระดับปานกลาง ผลการทดสอบสมมติฐานยังพบว่า อายุ อาชีพหลัก รายจ่าย และการเข้าร่วม
เป็นสมาชิกกลุ่มต่างๆ ในชุมชนของกลุ่มตัวอย่างเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการ
พื้นที่คลองมหาสวัสดิ์เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรอย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

Jayrisa Champa 2006: Community Participation in Land Use for Sustainable Agrotourism at Khlong Mahasawad in Phutthamonthon District, Nakhon Pathom Province. Master of Science (Sustainable Land Use and Natural Resource Management), Major Field: Sustainable Land Use and Natural Resource Management, Interdisciplinary Graduated Program. Thesis Advisor: Assistant Professor Surachet Chettamart, M.S. 132 pages.
ISBN 974-16-2904-4

This main objective of this study was to investigate the farmers' participation and the contributing factors to participation in agrotourism operation and management at Khlong (Canal) Mahasawad in Nakhon Patom Province. Structured interview was designed to collect relevant data from 178 household samples in three villages along the canal. Descriptive statistics was used to analyze the socio-economic and land use characteristics. Chi-square was also employed to test the hypotheses.

The results showed that most respondents were household heads (52.8%), females (58.4%) , and over 50 years of age (56.8%). Most of them were married (87.6%) with 4-6 members living in a household (56.2%). Their primary occupation were farmers tending mostly fruit orchards and/or rice farms (87.7%). Their annual income ranged from 10,000 to 50,000 THB (81.5%). A majority of household samples had their own farmlands (59.0%) but mostly in one single plot of less than 10 rais. The results further revealed that a minority of the samples was inactive in participating in various community activities. Only 17.4% of the samples were members of the community agrotourism chapter. And their level of participation was relatively moderate. As for hypothesis testing, it was found that such factors as age group, main occupation, annual household spending, and community activity membership contributed to significantly relationships between farmers' participation and agrotourism operation and management at statistical level of 0.05

Student's signature

Thesis advisor's signature

____ / ____ / ____

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ ด้วยความช่วยเหลืออย่างดียิ่งของผู้ช่วยศาสตราจารย์
สุรเชษฐ์ เชษฐมาต ประธานกรรมการที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ดรชนี เอมพันธุ์ กรรมการ
วิชาเอก รองศาสตราจารย์ ดร.เสาวคนธ์ สุดสวัสดิ์ กรรมการวิชาการ อาจารย์เอื้อ สิริจินดา ผู้แทน
บัณฑิตวิทยาลัย ที่เสียสละเวลาอันมีค่าให้คำปรึกษา คำแนะนำ ข้อคิดเห็น และตรวจแก้ไขข้อบกพร่อง
ต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการวิจัยเพื่อให้วิทยานิพนธ์มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์สาขาการใช้ที่ดินและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่าง
ยั่งยืน มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ทุกท่าน ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้แก่ผู้วิจัย และขอกราบ
ขอบคุณผู้เชี่ยวชาญทุกท่านที่ให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อวิทยานิพนธ์ และ
วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี ด้วยความร่วมมือและความช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่สำนักงาน
เกษตรอำเภอพุทธมณฑล ผู้ใหญ่อาภรณ์ ช้อยประเสริฐ ผู้ใหญ่มนุญ นราสดี สุขชนบ้านคลอง
มหาสวัสดิ์ สุขชนบ้านศาลายา ป้าหม่อม พี่ต้อย พี่ยา น้องภา รวมทั้งเจ้าหน้าที่ขับเรื่อนำเที่ยว เจ้าของ
แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรทุกท่าน ที่ให้ข้อมูลและอำนวยความสะดวกในด้านต่างๆ

ขอขอบคุณพี่ๆ เพื่อนๆ นิสิต SLUSE 3 ทุกท่าน ที่คอยเป็นกำลังใจและช่วยเหลือตลอดมา
โดยเฉพาะ คุณวราคม ยิ้มน้อย คุณสุภัทรา โพธิ์สิงห์ คุณชลดา เจียบนา ที่ช่วยให้คำปรึกษาแนะนำ
ร่วมเหน็ดเหนื่อยในการเก็บข้อมูลและเป็นกำลังใจที่ดีเสมอมา และขอขอบคุณพี่ๆ เพื่อนๆ ที่กรม
ควบคุมมลพิษ ที่คอยเป็นกำลังใจที่ดี ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่โครงการ SLUSE ทุกท่านที่คอยอำนวยความสะดวก
ในด้านต่างๆ

สุดท้ายนี้ ขอขอบคุณความดีและประโยชน์อันพึงมีจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เพื่อตอบแทน
คุณบิดา มารดา ย่า ยาย ญาติพี่น้อง และครอบครัวที่มีส่วนในการสนับสนุนและให้กำลังใจในการ
ทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จนสำเร็จการศึกษา

เจริศา จำปา

กันยายน 2549